

Vergaderjaar 2021–2022

35 476

Tijdelijke wet tot opschorting van regels omtrent dwangsommen en het instellen van beroep bij niet tijdig beslist op een asielaanvraag (Tijdelijke wet opschorting dwangsommen IND)

I

VERSLAG VAN EEN SCHRIFTELIJK OVERLEG

Vastgesteld 13 april 2022

De leden van de vaste commissie voor Immigratie en Asiel/JBZ-Raad¹ hebben in hun vergadering van 25 januari jl. gesproken over de brief van de toenmalige Minister van Justitie en Veiligheid en de Minister voor Rechtsbescherming van 17 december 2021 waarin wordt ingegaan op het halfjaarlijkse toezeggingenrapport van de Eerste Kamer.² Naar aanleiding van de antwoorden op dit toezeggingenrapport zijn vragen gerezen bij toezegging **T02985**³ (naar aanleiding van een vraag van het lid Karimi (GroenLinks) de Kamer het plan van aanpak voor de implementatie van de maatregelen uit het rapport van Significant Public te doen toekomen).

Naar aanleiding hiervan is op 27 januari 2022 een brief gestuurd aan Staatssecretaris van Justitie en Veiligheid.

De Staatssecretaris heeft op 12 april 2022 gereageerd.

De commissie brengt bijgaand verslag uit van het gevoerde schriftelijk overleg.

De griffier van de vaste commissie voor Immigratie en Asiel/JBZ-Raad, Van Dooren

¹ Samenstelling:

Kox (SP), Koffeman (PvdD), Faber-Van de Klashorst (PVV) (*voorzitter*), De Boer (GL), Van Dijk (SGP), Van Hattem (PVV), Jorritsma-Lebbink (VVD), Oomen-Ruijten (CDA), Rombouts (CDA), Stienen (D66) (*ondervoorzitter*), Van Rooijen (50PLUS), Van den Berg (VVD), De Blécourt-Wouterse (VVD), Doornhof (CDA), Karimi (GL), Veldhoen (GL), Vos (PvdA), De Vries (Fractie-Otten), Keunen (VVD), Dittrich (D66), Van Wely (Fractie-Nanninga), Nanninga (Fractie-Nanninga), Raven (OSF), Karakus (PvdA), Talsma (CU) en Hiddema (Fractie-Frentrop).

² *Kamerstukken I 2020/21*, 35 925, VI, E.

³ Toezegging Toesturen plan van aanpak implementatie maatregelen uit rapport Project Significant (35.476) (T02985) – Eerste Kamer der Staten-Generaal

BRIEF VAN DE VOORZITTER VAN DE VASTE COMMISSIE VOOR IMMIGRATIE EN ASIEL / JBZ-RAAD

Aan de Staatssecretaris van Justitie en Veiligheid

Den Haag, 27 januari 2022

De leden van de vaste commissie voor Immigratie en Asiel/JBZ-Raad (I&A/JBZ) van de Eerste Kamer hebben in hun vergadering van 25 januari jl. gesproken over de brief van de toenmalige Minister van Justitie en Veiligheid en de Minister voor Rechtsbescherming van 17 december 2021 waarin wordt ingegaan op het halfjaarlijkse toezeggingenrapport van de Eerste Kamer.⁴ Met betrekking tot verschillende toezeggingen die op het terrein van deze commissie liggen, hebben zij beslissingen genomen over de uitvoeringsstatus of de deadline voor nakoming. De commissie verwijst naar de korte aantekeningen van genoemde vergadering.⁵

Naar aanleiding van de antwoorden op dit toezeggingenrapport zijn vragen gerezen bij toezegging **T02985**⁶ (naar aanleiding van een vraag van het lid Karimi (GroenLinks) de Kamer het plan van aanpak voor de implementatie van de maatregelen uit het rapport van Significant Public te doen toekomen). Op 23 maart 2021 heeft de commissie, na aanbieding van het plan van aanpak⁷, besloten de status te handhaven als openstaand in afwachting van het aantreden van een nieuw (missionair) kabinet.

De commissie verzoekt u de Kamer een nadere toelichting te geven op dit rapport en hoe het er nu bij de IND voorstaat met betrekking tot de behandeling van de jaarlijkse instroom van aanvragen van asielzoekers.

De commissie ziet uit naar uw reactie en ontvangen deze graag binnen **vier weken** na dagtekening van deze brief.

Voorzitter van de vaste commissie voor Immigratie en Asiel / JBZ-Raad,
M.H.M. Faber – van de Klashorst

⁴ *Kamerstukken I* 2020/21, 35 925, VI, E.

⁵ https://www.eerstekamer.nl/korteaantekening/20220125_i_a_jbz.

⁶ Toezegging Toesturen plan van aanpak implementatie maatregelen uit rapport Project Significant (35.476) (T02985) – Eerste Kamer der Staten-Generaal

⁷ *Kamerstukken I* 2020/21, 35 476, G.

BRIEF VAN DE STAATSSECRETARIS VAN JUSTITIE EN VEILIGHEID

Aan de Voorzitter van de Eerste Kamer der Staten-Generaal

Den Haag, 12 april 2022

Op 27 januari jl. ontving ik een halfjaarlijks toezeggingenrapport van uw vaste Kamercommissie voor Immigratie en Asiel. U heeft gevraagd om een nadere toelichting op het rapport Significant en hoe de IND er nu voorstaat met betrekking tot de behandeling van de jaarlijkse instroom van aanvragen van asielzoekers. Met deze brief kom ik tegemoet aan deze vragen.

Achtergrond

Het onderzoeksbureau Significant heeft op het verzoek⁸ van mijn voorganger de uitvoering van de asielprocedure bij de IND onderzocht teneinde met voorstellen te komen die moeten leiden tot verdere verbeteringen van de uitvoering van de asielprocedure. Op 21 februari 2020 zijn de resultaten van het onderzoek gepresenteerd en vervolgens is het onderzoeksrapport op 3 maart 2020⁹ aan de Tweede Kamer aangeboden. In eerste instantie waren alle inspanningen erop gericht om de forse achterstand in asielaanvragen weg te werken. Ten einde dit te kunnen bewerkstelligen is een Taskforce ingericht die de opdracht heeft gekregen om de achterstand van 15.350 zaken weg te werken. Het betrof de voorraad zaken van voor 1 april 2020. De IND kon zich daardoor richten op de aanvragen van na 1 april 2020. De Taskforce heeft deze opdracht afgerond in de zomer van 2021. Parallel aan dit traject is de IND verder gegaan met de verbeter- en versnellingsmaatregelen met betrekking tot de asielprocedure voortkomend uit het rapport van Significant.

Stand van zaken verbeter- en versnellingsmaatregelen

De ervaring en expertise van de IND is gebundeld met de innovatieve maatregelen zoals die door de Taskforce zijn ontwikkeld om de processen te optimaliseren. Dit houdt concreet in:

Opbrengsten van de Taskforce en IND behouden

In het asielproces zijn door de Taskforce en IND stappen gezet en verbeteringen gerealiseerd. Maatregelen als telehoren, schriftelijk horen, het uitbesteden van deelaspecten van het asielproces aan externe bureaus en centrale regie voeren op de planning zijn in de praktijk. Deze maatregelen worden nu binnen de organisatie verder doorontwikkeld en in goed overleg met andere betrokkenen wordt bezien hoe het asielproces hiermee verder kan worden verbeterd.

Verwerkingskamer

Ten tijde van de Taskforce is een bedrijfsbureau ingericht, «de verwerkingskamer», voor de administratieve ondersteuning bij de voorbereiding van asioldossiers voor een gehoor. Schaarse beslis capaciteit die belast was met deze taak is hierdoor ontlast en kan volledig ingezet worden op de beslistaak. De verwerkingskamer is onderdeel geworden van de staande IND organisatie. Daarbij wordt opgemerkt dat deze kamer ook nadrukkelijk zicht houdt op de resterende zaken waarop een dwangsom-

⁸ Tweede Kamer, vergaderjaar 2019–2020, 19 637, nr. 2543

⁹ Tweede Kamer, vergaderjaar 2019–2020, 19 637, nr. 2585

verplichting van toepassing is, teneinde de dwangsomverplichtingen zoveel mogelijk te beperken.

Opleiding op maat/ IND Academy

Capaciteitsmanagement is in de basis ingericht binnen de IND. Voor het opleiden van nieuwe medewerkers is gekozen om modules op maat aan te bieden. De aangeboden opleidingen worden afgestemd op de behoefte van de organisatie. Medewerkers worden (al dan niet aanvullend) opgeleid voor werkzaamheden als horen, beslissen, specifieke nationaliteiten of doelgroepen. Zo kunnen de opleidingen beter gestroomlijnd worden en kunnen medewerkers effectief en efficiënt ingezet worden in het werkproces.

Maatwerk inzet capaciteit

De IND gebruikt maatwerk als het gaat om de inzet van capaciteit. Competenties en ervaring van medewerkers worden daarbij gekoppeld aan de kenmerken en de moeilijkheidsgraad van de verschillende zaken. Voortdurend zal worden gezocht naar de inzet van de juiste medewerker op de juiste zaak. Daarnaast is ervoor gekozen om medewerkers die werkzaam zijn geweest binnen de Taskforce te laten indalen binnen de IND-organisatie om kennis en kunde te behouden.

Doelgroepbenadering

Het afhandelen van asielzaken op basis van verschillende doelgroepen is niet nieuw. Binnen de IND wordt bij kansrijke nationaliteiten (Syrië, Turkije en Jemen) gebruik gemaakt van deze aanpak. Verder wordt deze doelgroepbenadering toegepast bij asielzoekers uit Iran. Deze aanpak is efficiënt en succesvol gebleken. Om die reden wordt de doelgroepaanpak verder ontwikkeld om zo een specialisme op te bouwen voor verschillende doelgroepen waarvan bekend is dat deze in de voorraad van de IND zitten. Het gaat daarbij bijvoorbeeld om Oegandese en Nigeriaanse zaken of zaken met casuïstiek op het gebied van LHBTI of bekeerlingen. Door te specialiseren wordt de specifieke expertise van de medewerkers bevorderd, waarmee de zorgvuldige afhandeling van deze zaken efficiënter wordt ingericht.

Inrichten verkeerstoren

Ten behoeve van de operationele planning en sturing in de keten is bij de IND een landelijk verkeerstoren ingericht. De verkeerstoren beziet aan de voorkant van het proces op welke manier en op welke locatie een aanvraag zal worden behandeld. Hierdoor ontstaan meer mogelijkheden voor intelligente en effectieve planning. Deze verkeerstoren fungeert als een verdeelstation en heeft de inhoudelijke taak om asielaanvragen op juiste wijze door het proces te laten gaan. Daarnaast heeft het de logistieke taak om de aanvragen, op basis van kenmerken van de asielaanvraag, goed in te plannen. Daarbij is het van groot belang dat de zaak wordt toegewezen aan de behandelaar met de juiste competenties. Verder is de IND bezig met het inrichten van een bedrijfsbureau dat als taak heeft om de (administratieve) ondersteuning van AA-zaken en VA-zaken te leveren zodat volledigheid van dossiers geborgd is. Op die manier wordt geborgd dat beslismedewerkers steeds tijdig over complete dossiers beschikken.

Stand van zaken doorlooptijden en achterstanden

In het tweede halfjaar van 2021 kreeg de IND te maken met omstandigheden waardoor de voorraden bij asiel weer zijn opgelopen. De evacuatie van Afghanen zorgde ervoor dat de IND met spoed moest beslissen in ruim 2.000 zaken. Daarnaast was sprake van een hoger dan verwachte instroom asielzoekers in de laatste maanden van 2021. De IND zag zich geconfronteerd met ruim 4.000 extra asielaanvragen. Dit heeft grote druk gelegd op het aanmeldproces van de IND in Ter Apel. Daarnaast was de impact van de COVID-19 maatregelen op de overdracht van Dublin zaken zeer groot, ruim 1.500 zaken konden niet worden overgedragen en moesten uiteindelijk worden opgenomen in de nationale asielprocedure. Tot slot had COVID-19 impact op de inzetbaarheid van medewerkers omdat eind 2021 en begin 2022 het ziekteverzuim door de Omikron-variant fors hoger was. De cijfers inzake de tijdigheid van de afhandeling van alle openstaande eerste asielaanvragen met een wettelijke beslistermijn worden maandelijks gepubliceerd.¹⁰

Om de oplopende voorraden het hoofd te bieden zal de IND per direct de volgende maatregelen inzetten:

- *Outsourcing van bepaalde taken in het beslisproces asiel*
De IND zal bepaalde taken van het beslisproces asiel uitbesteden aan externe bureaus. Het gaat daarbij om minder complexe onderdelen die door externe organisatie afgedaan kunnen worden. Deze maatregel komt voort uit de opgedane ervaring met de Taskforce;
- *Tijdelijk horen van gezinnen*
De IND gaat gedurende een bepaalde periode de gehoren van leden van een gezin samenvoegen tot één gehoor. Het gaat om gezinnen die een kansrijke aanvraag hebben ingediend. Met deze manier van horen is ervaring opgedaan ten tijde van de evacuatie van Afghanen. Gebleken is dat het tijd, middelen en capaciteit bespaart. Het spreekt vanzelf dat de IND te allen tijde de randvoorwaarden van zorgvuldigheid daarbij niet uit het oog verliest. Individueel horen blijft mogelijk, indien de situatie daarom vraagt;
- *Projectmatige aanpak uitbreiden binnen asiel*
De IND breidt op dit moment de projectmatige aanpak binnen asiel uit. Door het instellen van projectmatige specialistische teams wordt kennis en de op de doelgroep gerichte know-how gebundeld. Dit zorgt voor eenduidigheid en een versnelling van de beslissingen.

Genoemde maatregelen zullen leiden tot een versnelling binnen de asielprocedure en leiden tot een hogere productie. Wel is duidelijk dat de hogere productie met inzet van deze maatregelen *niet direct* zal leiden tot een oplossing van het totale probleem. De IND brengt, in samenwerking met het departement, in kaart welke extra maatregelen mogelijk zijn om de productie verder te verhogen en te versnellen om de oplopende voorraden het hoofd te bieden zodat de IND weer in staat is om binnen de wettelijke termijn te beslissen.

Het is op dit moment te vroeg om uw Kamer te informeren over de aard van de maatregelen. Zodra hierover meer duidelijkheid is zal ik uw Kamer op de hoogte stellen.

De Staatssecretaris van Justitie en Veiligheid,
E. van der Burg

¹⁰ <https://ind.nl/Paginas/Overzicht-in-cijfers.aspx>